

Baluze, Etienne

Capitularia Regum Francorum Additae sunt Marculfi Monachi & aliorum
Formulae veteres, & Notae doctissimorum Virorum

Parisiis (1780)

2 J.germ. 5-1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10489966-8

CAPITULARE AQUISGRANENSE DE VITA ET CONVERSATIONE MONACHORUM,

S I V E

Appendix
novæ edi-
tionis Chro-
nici Casin.
pag. 5.
Goldast.
Constit. Im-
per. tom. 3.
pag. 220-
224.
Sirmond.
Conc. Gal-
liæ, tom. 2.
pag. 435.

CONVENTUS Aquisgranensis Abbatum & Monachorum regni Franco-
rum, in quo sancita sunt Capitula octuaginta ad continendos in
officio Monachos: quæ cum Principis auctoritate constituta fuissent,
ab eoque deinceps approbata, inter ejus Capitularia referri meruerunt.
De quibus hæc habet Leo Ostiensis in Chronico Casinensi, lib. I,
cap. XVI: *Ludouicus Imperator, qui cognominatus est Almus vel
Sanctus, hujus Karoli filius, quarto imperii anno Aquisgrani in pa-
latio cum plurimis totius Franciæ Abbatibus religiosisque Monachis
conuentum faciens, uilissima nostri Ordinis obseruationi septuaginta
& duo generalia Capitula constituit; quæ ita ferè omnia apud nos,
ac si beati Benedicti regula, observantur.*

Capitulare
istud est Ca-
pitularium
Additio I.

ANNO incarnationis Domini nostri Jesu Christi DCCCXVII, imperii
verò gloriosissimi Principis Hludouici quarto, VI. Idûs Julias,
cum in domo Aquisgrani palatii, quæ *Lateranis* dicitur, Abbates com-
plures unà cum suis resedissent Monachis, hæc quæ subsequuntur Capi-
tula communi consilio ac pari voluntate inuolabiliter à Regularibus
conservari decreverunt.

Vide No-
tam apposi-
tam supra,
pag. 561.
In Codice
Helmsta-
diensi legi-
tur: Anno...
816, Impe-
rii... Hlu-
douici ter-
tio....

INDEX CAPITULORUM.

*De Abbatibus, mox ut ad monasteria sua
remeauerint, ut regulam discutiant, &
efficaciter legant, & quod legerint & in-
tellexerint, cum suis obseruent Monachis.*

Concil.
Trosi. c. 3.
Vide Cen-
turiatores,
cent. IX. c.
6. p. 274;
& cap. 9.
pag. 404.

I. **U**T Abbates, mox ut ad monaste-
ria sua remeauerint, regulam per
singula verba discutientes pleniter legant,
& intelligentes, Domino opitulante,
efficaciter cum Monachis suis implere
studcant.

*De Monachis, ut regulam sancti Benedicti,
qui valuerint, memoriter discant.*

II. Ut Monachi omnes, qui possunt,
memoriter regulam discant.

*De regulari officio, ut juxta præceptum
sancti Benedicti celebrent Monachi.*

III. Ut officium juxta quod in regula
sancti Benedicti continetur, celebrent
Monachi.

*Ut tam in coquina, quàmque & in cunctis
monasterii officinis, Monachi operentur,
& ut ipsi vestimenta sua lauent.*

IV. Ut in coquina, in pistrino, & in
cæteris artium officinis propriis operentur
manibus, & vestimenta sua opportuno
tempore lauent.

*De Monachis, ut post matutinalem exple-
tionem, nisi ante constitutam surrexerint
horam, denuò ad lectos suos non præsu-
mant causâ dormiendi redire.*

V. Ut nullo umquam tempore post vi-
galias, causâ dormiendi, nisi contigerit eos
ante horam constitutam surgere, ad lectos
redeant suos.

*Ut Monachi, nisi in sabbato sancto Paschæ,
per totam Quadragesimam non radantur.
Alio tempore post finitos quindecim dies
licitò radantur, tam in sabbatis, quàm
& in octavis Paschæ.*

VI. Ut in Quadragesima, nisi in Sab-
bato sancto, non radantur. Alio autem

tempore, semel per quindecim dies raudantur, & (in octavis Paschæ. *)

De balnearum usu.

VII. Ut balnearum usus in arbitrio Prioris consistat.

De non edendis volatilibus à Monachis intus forisve, nisi infirmitatis causâ.

VIII. Ut volatilia intus forisve, nisi pro infirmitate, nullo tempore comedant.

Ne Episcopi Monachis volatilia comedere præcipiant.

IX. Ut nullus Episcoporum Monachis volatilia comedere præcipiat.

Ne à Monachis poma & lactucæ, nisi quando alius cibus sumitur, manducentur.

X. Ut poma & lactucæ, nisi quando alius sumitur cibus, non comedantur.

De certo tempore phlebotomandi observando. Et ut Monachis tunc ibi cibus potusque magis in supplementum largiatur.

XI. Ut certum phlebotomiæ * tempus non observent; sed unicuique secundum quod necessitas exoptulat, concedatur, & specialis in cibo & in potu tunc consolatio præbeatur.

Ut si necessitas postulaverit, Monachis post vespertinum cibum antelectionem Completorum potus tribuatur. Similiter quadragesimali tempore, vel quando mortuorum officium egerint.

XII. Ut si necessitas poposcerit ob operis laborem, post refectionem vespertinam, etiam & in Quadragesima pari modo, & quando officium mortuorum celebratur, priusquam lectio completorii legatur, bibant.

De Monacho à Priore suo increpato.

XIII. Ut cum à quocunque Priore suo increpatus quis eorum fuerit, *Mea culpâ* primò dicat; dehinc prosternens se illius pedibus cum cappa, si habuerit, veniam petat. Et tunc iubente Priore surgat, & unde interrogatus fuerit rationem humiliter reddat.

Ut nudi pro qualibet culpa coram aliis non vapulent Monachi.

XIV. Ut nudi pro qualibet culpa coram fratrum obtutibus non flagellentur.

Vide Rousserium in libro de Statu & Origine Ordinis S. Francisci, pag. 691, extrem. Centur. p. 275, p. 14.

Ne soli in itinere dirigantur Monachi.

XV. Ut soli videlicet, sine alio fratre in viam non dirigantur.

Ne sibi compatres vel commatres Monachi faciant.

XVI. Ut sibi compatres commatresve non faciant, neque osculentur feminas.

Concil. Londin. ann. 1102, cap. 19. S. Gregor. lib. 3. Ind. 12. Ep. 40. Concil. Autissiodor. cap. 25. Ivo, part. 7. c. 10. Tom. 2. Spicil. p. 639 in fin. Not. ad Conc. Reg. p. 1018.

Ne murmurent Monachi tempore legendi & meridiano occupati ad colligendas fruges.

XVII. Ut si necessitas fuerit eos occupari in fruges colligendo, aut in alia opera, (constitutum legendi & meridie pausandi tempus prætermittatur, & operantes *) non murmurent.

De Monachis quartâ & sextâ feriâ jejnantibus.

XVIII. Ut quartâ & sextâ feriâ jejnantes, ante nonam, aut post nonam, si necessitas fuerit, juxta Prioris arbitrium, levia opera exerceant.

Ut in quadragesimali tempore Monachi libros accipiant.

XIX. Ut in Quadragesima libris de bibliotheca secundum Prioris dispositionem acceptis, alios, nisi Prior decreverit expedire, non accipiant.

De vestimento Monachis nec satis pretioso nec satis vili dando.

XX. Ut eis vestimenta nec multum vilia, nec multum pretiosa, sed mediocria dentur.

De cucullæ mensura.

XXI. Ut mensura cucullæ duobus consistat cubitis.

De potestate Abbatis, si extra mensuram infra positam aliquid addendum decreverit.

XXII. Ut si infra positæ mensuræ quantitatem decreverit Abbas causâ necessitatis quippiam augeri, in illius maneat potestate. Alioquin hoc omnino provideat, ut camisias duas, & tunicas duas, & cucullas, duas & cappas duas unusquisque Monachorum habeat; quibus verò necesse est addatur & tertia, & pedules quatuor paria, & femoralia duo paria, rocum unum, pellicias usque ad talos duas, fasciolas duas; quibus autem necesse est itineris causâ, alias duas manicas, quas vulgò *wantos* appellamus, in æstate, *muffulas* in hyeme vervecinas, calciamenta diurna paria duo, subtalares per noctem in æstate duas, in hyeme verò foccos, saponem & uncturam sufficienter, pinguedinem ad esum; excepto sextâ feriâ & viginti diebus ante nativitatem Domini, & septimanâ illâ quæ ante quadragesimam vocatur *quingagesima*. Ubi autem vinum non est unde emina detur, duplicem emine mensuram de cervisia bona. Et quæcunque præter hæc regula jubet, singuli, cum necessitas postulaverit, absque dilatione accipiant.

De pedibus fratrum vicissim lavandis.

XXIII. Ut in Quadragesima, sicut & in alio tempore, vicissim sibi pedes lavent,

* Hæc desunt in Cod. Helmgst. Notæ ad Conc. Reg. pag. 657, 831.

Notæ ad Conc. Reg. pag. 720.

* In ms. S. Galli, fleotomic.

Notæ ad Conc. Reg. pag. 1089.

Notæ ad Conc. Reg. pag. 667.

Burchard. lib. 8. c. 82. Ivo, part. 1. cap. 133. Gratian. dist. 4. de conf. c. 104. Monachi.

* Hæc desunt in Cod. Pith.

Notæ ad Conc. Reg. pag. 806.

Tom. 4. Spicil. p. 3.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Vide Supplementum Antiquit. Paris. p. 91. Regula S. Bened. cap. 55.

& antiphonas huic officio congruentes decantent. In Cœna verò Domini pedes fratrum, si valet, Abbas lavet & osculetur, & demùm propriâ manu poculum eis porrigat.

De mandato post cœnam faciendo.

Vita Alcuini, p. 8.

XXIV. Ut mandatum, si tempus cœnæ est, tam fratrum quàm etiam peregrinorum, post cœnam fiat.

De mensura Monachorum, ut eâ Abbates illorum sint contenti.

XXV. Ut eâ quam Monachi sui habent mensurâ sint Abbates contenti, in manducando, in bibendo, in dormiendo, in vestiendo, in operando, quando in aliis utilitatibus non fuerint occupati.

De villis fratrum, ut eas non circumeant Monachi.

XXVI. Ut villas frequenter, & nisi necessitas coegerit, non circumeant, neque suis illas Monachis custodiendas committant. Et si eos ire ad eas necessitas fuerit, expleto necessitatis negotio ad sua mox monasteria redeant.

De Abbate vel quolibet Monacho, ne ad portam monasterii cum quocunque hospite manducare præsumat.

XXVII. Ut Abbas vel quispiam fratrum ad portam monasterii cum hospitibus non reficiant. In refectorio autem omnem eis humanitatem manducandi ac bibendi exhibeat. (Ipse tamen eâ cibi potûsque mensurâ contentus sit quam reliqui fratres accipiunt. *) Si verò propter hospitium voluerit ad solitam mensuram fratribus sibi quæ augere aliquid, in sua maneat potestate.

Vid. Notas, tom. 2. p. 1087.

Ne servitores fratrum post refectionem eorum ad unam mensam, sed in propriis sedeant locis.

XXVIII. Ut servitores, non ad unam mensam, sed in propriis locis, post refectionem fratrum reficiant; quibus eadem lectio quæ fratribus recitata est, legatur.

De lectore, ut nihil nisi quod regula decernit accipiat.

Notæ ad Concor. Regul. p. 717. Regula S. Bened. cap. 38.

XXIX. Ut nihil lectori, nisi quod regula jubet, detur.

De Alleluia in Septuagesima dimittendo.

XXX. Ut Alleluia in Septuagesima dimittatur.

Notæ ad Concor. Regul. p. 169. 197. 414. Flodoard. p. 509.

De Præposito, ut majorem quàm cæteri habeat potestatem.

XXXI. Ut Præpositus intra & extra monasterium post Abbatem majorem reliquis Abbati subditis habeat potestatem.

De Præposito Monachis non constituendo, nisi & ipse Monachus sit.

XXXII. Ut Monachis non nisi Monachus constituatur Præpositus.

De senioribus fratribus monasterium circumeuntibus.

XXXIII. Ut de senioribus monasterium circumeuntibus quidam cum fratribus in obedientiam exeant, quidam in monasterio propter custodiam remaneant.

De novitio fratre, ut non facilis ei in monasterium tribuatur ingressus.

XXXIV. Ut Novitio non facilis in monasterio tribuatur ingressus, & ut in cella (hospitum probationis causâ *) hospitibus serviat paucis diebus. Res verò, si quas habet, parentibus suis commendet. Expleto autem probationis suæ anno, secundum quod regula præcipit inde faciat. Ipse verò nec tondeatur, nec vestimenta pristina immutet, priusquam obedientiam promittat.

Tom. I. Conc. Ang. p. 251, c. 24. Notæ ad Conc. Reg. p. 936, 944. * Hæc desunt in Codic. Colleg. Par. Soc. J. Notæ ad Conc. Reg. p. 977. Centur. p. 275. c. 33.

De Monacho, quid agat post factam professionem.

XXXV. Ut Monachus, professione factâ, tribus diebus cucullâ coopertum habeat caput.

Notæ ad Conc. Reg. p. 943.

De puero, ut pater & mater eum ad altare offerant.

XXXVI. Ut puerum pater aut mater tempore oblationis offerant ad altare, & petitionem pro eo coram laicis testibus faciant, quam tempore intelligibili regulam observare promiserit, ipse puer confirmet.

Ibid. pag. 988.

De infantibus oblati, ut carnem non comedant.

XXXVII. Ut infantes oblatis carnem, non nisi causâ infirmitatis, manducent.

De fratribus post sextam dormientibus.

XXXVIII. Ut quando fratres post sextam dormiunt, si quis eorum voluerit legere, in Ecclesia aut in lecto suo legat.

De fratribus, ut usque nonam in Quadragesima operentur.

XXXIX. Ut in Quadragesima usque ad nonam operentur fratres, quatenus Missâ celebratâ tempore congruo reficiant.

De his fratribus qui quolibet modo, tamen graviter delinquant.

XL. Ut domus * semota his qui fugere, aut pugnis baculifve inter se voluerint conflagrare, aut quibus in integro factæ sunt regulares disciplinæ, habeatur hujusmodi quâ in hyeme ignis possit accendi, & atrium juxtâ sit in quo valeant quod eis injungitur, operari.

* carcer. Vide Notas tom. 2. p. 1088.

De eo qui in refectorio negligenter coram fratribus aliquid excefferit.

Vide Cen-
turiatores,
cent. IX.
c. 6. p. 272.

XLII. Ut si quis negligenter sonitum fecerit, aut aliud quid excefferit in refectorio, mox à Priore veniam petat.

De plebeio non recipiendo in monasterio, nisi Monachus fieri voluerit.

Notæ ad
Conc. Reg.
p. 1001.
Vide Con-
cil. Cæsar.
August.
ann. 381.

XLII. Ut nullus plebeius seu Clericus secularis in monasterio ad habitandum recipiatur, nisi voluerit fieri Monachus.

Ne Monachus jurando sermonem proferat, nisi sicut sancti Patres constituerunt loqui.

Vide Cen-
turiatores,
p. 272. c. 3.

XLIII. Ut nemini liceat sermonem juramenti aut affirmationis proferre, nisi sicut sancti Patres soliti fuerunt loqui.

De Abbatibus cellulas Monachorum vel Canonicorum habentibus.

XLIV. Ut Abbatibus liceat habere cellas in quibus aut Monachi sint aut Canonici. Et Abbas prævideat ne minùs de Monachis ibi habitare permittat quàm sex.

De schola in monasterio non habenda, nisi de his qui oblati fuerint.

Notæ ad
Concor. Re-
gular. pag.
288, 682.
1059.

XLV. Ut schola in monasterio non habeatur, nisi eorum qui oblati sunt.

De præcipuis solemnitatibus Sanctorum, ut plenarium in eis officium fiat, & bis Monachi edant.

XLVI. Ut in præcipuis solemnitatibus, id est, in Natale & in octavis Domini, in Epiphania, in Pascha quoque, & Ascensione Domini, & in Pentecosten, & in Sanctorum festivitibus, id est, sancti Stephani, & in beati Johannis Evangelistæ, & in natale Infantium, in Purificatione & Assumptione sanctæ Mariæ, similiter & in beatorum Apostolorum festis, & in sancti Johannis Baptistæ nativitate, in sancti quoque Laurentii atque Martini, & in sancti Benedicti, seu in natalitiis cujuslibet sancti cujus honor in qualicumque parochia specialiter celebratur, plenarium officium agatur, & bis reficiatur.

De jejuniis Parasceve.

XLVII. Ut in Parasceve non aliud nisi panis & aqua sumatur.

De benedictione post Completorium dicenda.

XLVIII. Ut benedictio post Completorium à Sacerdote dicatur.

De decimis dandis tam Ecclesiæ quàm pauperibus.

XLIX. Ut de omnibus in elemosynam datis, tam Ecclesiæ quàm fratribus, decimæ pauperibus dentur.

De specialibus psalmis pro elemosynariis & defunctis cantandis.

L. Ut prætermittis partitionibus psalte-

rii, psalmi speciales pro elemosynariis & defunctis cantentur.

De Pentecoste, ut per hebdomadam non flectantur genua, neque jejunetur, nisi dies jejunii extiterint.

LI. Ut in hebdomada Pentecosten non flectantur genua & non jejunetur, nisi statuti fuerint dies jejunii.

De laicis in refectorium Monachorum, manducandi vel bibendi causâ, non ducendis.

LII. Ut laici causâ manducandi ac bibendi in refectorium non ducantur.

De vestimentis & calciamentis, ut fratribus quoties expedit dentur.

LIII. Ut quoties exposcit necessitas, vestimenta & calciamenta & omnia necessaria fratribus dentur.

De his qui præponuntur, ut Nonni vocentur.

LIV. Ut qui præponuntur, Nonni vocentur: Hoc ex paterna reverentia.

De seniore Decano.

LV. Ut senior Decanus reliquis Decanis præponatur, & Abbate vel Præposito presente locum proprium teneat.

De Præposito, Decano, & Cellarario.

LVI. Ut Præpositus, Decanus, Cellararius (de eorum ministerio, nisi causâ utilitatis aut necessitatis, non removeantur. *)

De libra panis, ut triginta solidos penset antequam coquatur.

LVII. Ut libra panis triginta solidis per duodecim denarios metiatur.

De dormitorio hospitum.

LVIII. Ut dormitorio juxta oratorium constituatur, ubi supervenientes Monachi dormiant.

De Abbatibus, ut secum Monachos in itinere non nisi ad synodum ducant.

LIX. Ut Abbates Monachos secum in itinere, nisi ad generalem synodum, non ducant.

De duobus signis ad tertiam, sextam, & nonam pulsandis.

LX. Ut duo tantum signa ad tertiam, sextam, nonamque pulsentur.

De Monachis, ut disconsutas cappas non habeant, nisi tantum villosas.

LXI. Ut Monachi cappas disconsutas præter villosas non habeant.

De Abbatibus & Præpositis atque Decanis, ut benedictionem lectoribus tribuant, licet Presbyteri non sint.

LXII. Ut Abbas, Præpositus, vel Decanus, quamvis Presbyteri non sint, Lectoribus benedictionem tribuant.

Vide Cen-
turiatores,
pag. 273, c.
13.

Notæ ad
Concor. Re-
gular. pag.
307.

Ibid. pag.
1021-1022.
Centuriat.
c. 18.

Notæ ad
Concor. Re-
gular. p. 586.
Vide Notas
tom. 2. p.
1090.

Centur. 24.

Ut è fratribus docti eligantur qui supervenientibus Monachis loquantur.

LXIII. Ut docti fratres eligantur qui cum supervenientibus Monachis loquantur.

De incerto furto ut oratio & excommunicatio fiat, quousque qui culpabilis existit, manifestetur.

Vide Regi-
non. lib. 2.
c. 276.
Vide Cen-
tur. c. 29.

LXIV. Ut de furto incerto oratio primùm, & postea excommunicatio à corpore & sanguine Christi fiat, quousque culpabilis confiteatur.

De Monacho qui adversus Monachum alium testimonium protulerit.

LXV. Ut si frater adversus fratrem pro qualibet culpa testimonium protulerit, fratri perfectiori credatur.

De psalmo invitatorio & Gloria pro defunctis non cantandis.

LXVI. Ut psalmus invitatorius & Gloria pro defunctis non cantetur.

De lectore, ut stans benedictionem petat.

LXVII. Ut lector stando benedictionem postulet.

De eulogiis in refectorio fratribus à Presbyteris dandis.

Notæ ad
Concor. Re-
gular. pag.
419.

LXVIII. Ut eulogiæ fratribus à Presbyteris in refectorio dentur.

Quòd ad Capitulum primò Martyrologium legendum sit, & versus postea dicendus, inde regula.

Ibid. p. 43.

LXIX. Ut ad Capitulum primitus Martyrologium legatur, & dicatur versus quo silentium solvatur, deinde regula, aut homelia quælibet legatur. (Novissimè Tu autem, Domine, dicatur. *)

* Hæc de-
sunt in Cen-
tur.

De lectione in Capitulo exponenda.

LXX. Ut ad Capitulum lectio tradatur, similiter ad conlationem, si tempus fuerit opportunum.

Vide Cen-
tur. c. 35.

De jejuniis fratrum æstivo tempore.

LXXI. Ut quando fratres æstivo tempore jejunant, post sextam dormiant.

De eo qui culpæ noxam tenetur, ut die dominico remissiùs habeat.

LXXII. Ut is qui noxæ culpam tenetur, die dominico remissiùs habeat, & veniam non petat.

De anniversaria die pro defuncto Abbate celebranda.

LXXIII. Ut pro Abbate defuncto anniversarium fiat officium.

De eo ut ad Missam inclinati Sanctus dicant, & ad Pater noster genua flectant.

LXXIV. Ut ad Missam Sanctus stantes & Pater noster genua flectentes dicant.

Non debet aliquis pro munere in monasterio recipi.

LXXV. Ut nullus pro munere recipiatur in monasterio, nisi quem bona voluntas & morum commendat probitas.

De mensura cibi ac potus, quæ separatim Monachis debet tribui.

LXXVI. Ut unicuique fratri in cibo & in potu sua mensura separatim detur, & de ipsa mensura sibi data alicui nihil tribuat.

Concor. Re-
gul. p. 718,
in extr.

De fratrum pinguedine, quam accipere debeant in victu quotidiano.

LXXVII. Ut fratres aliquid pinguedinis in victu quotidiano habeant; exceptâ festâ feriâ, & diebus octo ante Natale Domini, & à Quinquagesima usque ad Pascha.

Vide Ca-
saur. Chro-
nic. c. 67.

In natale Domini, & in festivitate Paschæ, Monachis volatilia sumere quatuor diebus concessum est.

Notæ ad
Concor. Re-
gul. p. 706,
709.

LXXVIII. Ut volatilia in Natale Domini & in Pascha (tantum quatuor *) diebus, si est unde, comedant. Si verò non fuerit unde, non requiratur per debitum. Si autem Abbas aut Monachi abstinere se voluerint, in eorum sit arbitrio.

Cent. c. 40.
Chronic.
Casaur. c.
69.

De muffulis Monachis dandis.

* In cod. ms.
S. Galli,
legitur sex
tantum, &c.

LXXIX. Ut muffulæ vervecinæ fratribus dentur.

De disciplinæ modo.

LXXX. In doctrina sua Abbas apostolicam debet illam semper formulam servare, in qua dicit: *Argue, obsecra, increpa.* Id est, indisciplinatos & inquietos debet durius arguere, obedientes autem & mites & patientes ut in melius proficiant obsecrare. Negligentes verò & contemnentis ut increpet & corripiat, admoneamus, neque dissimulet peccata delinquentium; sed mox, ut cœperint oriri, radicibus ea ut prævalet amputet, memor periculi Heli sacerdotis de Silo. Improbos autem & duros ac superbos, vel inobedientes, verberum vel corporis castigatione in ipso initio peccati coerceat, sciens scriptum: *Stultus verbis non corrigitur;* & iterum: *Percute filium tuum virgâ, & liberabis animam ejus à morte.* In omnibus igitur omnes magistram sequantur regulam, neque ab ea temerè declinetur à quocumque. Nullus in monasterio proprii cordis sequatur voluntatem, neque præsumat quisquam cum Abbate suo protervè infra monasterium aut foris contendere. Quod si præsumpserit, regulari disciplinæ subiaceat. Si quis frequenter cor-

Regula S.
Benedicti,
cap. 1.
II. Tim. 4.
2.

Notæ ad
Concor. Re-
gul. p. 191.

Prov. 23.
13.

Reg. S. Be-
ned. c. 3.

Ibid. c. 18.
reptus.

Ibid. c. 67. rebus pro qualibet culpa, si etiam excommunicatus non emendaverit, acrior ei accedat correctio, id est, verberum vindictæ in eum procedant. Similiter & qui præsumpserit claustra monasterii egredi, vel quocunque ire, vel quippiam, quam-

vis parum, sine iussione Abbatis facere, vindictæ regulari subjaceat. Peccantes autem coram omnibus arguantur, ut ceteri metum habeant.

Ibid. c. 79.

Hoc ultimum Caput deest in Cod. ms. S. Galli.

NOTITIA

De Monasteriis quæ Regi militiam, dona, vel solas orationes debent, scripta in eodem Conventu Aquisgranensi.

Delalande, Conc. Gallia Suppl. p. 104, 105.

ANNO Incarnationis Domini nostri Jesu Christi DCCCXVII, Ludouvicus serenissimus Augustus, divinâ ordinante providentiâ, conventum fecit apud Aquis sedem regiam, Episcoporum, Abbatum, seu totius Senatûs Francorum; ubi inter cæteras dispositiones Imperii statuit atque constitutum scribere fecit quæ Monasteria in regno vel imperio suo dona & militiam facere possunt, quæ sola dona sine militia, quæ verò nec dona nec militiam, sed solas orationes, pro salute Imperatoris vel filiorum ejus & stabilitate Imperii.

Vid. Viram S. Benedicti Anian. pag. 30.

Vide Char- tular. Ca- saur. p. 69. Notas ad Lupum. & Monaf. Angli. tom. 3. p. 209, col. 1.

Hæc sunt quæ dona & militiam facere debent, numero XIV.

ULTRA RHENUM.

- MONASTERIUM sancti Benedicti.
- Monasterium Ferrarias.
- Monasterium Nigelli.
- Monasterium sanctæ Crucis.
- Monasterium Corbeia.
- Monasterium sanctæ Mariæ Sueffionis.
- Monasterium Stabulaus.
- Monasterium Flaviniacum.
- Monasterium sancti Eugendi.
- Monasterium Novalicium.

- Monasterium Suarizaha.
- Monasterium sancti Bonifacii.
- Monasterium sancti Wigberti.

IN ALEMANNIA.

- Monasterium Clehenwanc.
- Monasterium Fruhelinwanc.
- Monasterium Nazaruda *.
- Monasterium Campita.

* Delal. Nazaredda.

IN BAVARIA.

- Monasterium Altemburc.
- Monasterium Alcabe *.
- Monasterium Creaufa *.
- Monasterium Mathasco.
- Monasterium Buria.

* Idem, Al- cane. * Idem, C- nuza.

ULTRA RHENUM.

- Monasterium sancti Nazarii.
- Monasterium Offunwillarii.

IN BAVARIA.

- Monasterium Manaufer *.
- Monasterium Tegnauser.

Hæc sunt quæ nec dona nec militiam dare debent, sed solas orationes pro salute Imperatoris vel filiorum ejus & stabilitate Imperii, numero XVIII.

Hæc sunt quæ tantum dona dare debent sine militia, numero XVI.

- MONASTERIUM Melaredum.
- Monasterium Foffatus.
- Monasterium Luda *.
- Monasterium sancti Gregorii.
- Monasterium sancti Mauri.
- Monasterium Eborreheim.
- Monasterium Clinga.

* Idem, Lu- dra.]

* [Delalan- delegit Ma- vaufter.

* [Idem, S. Michaëlis maris peri- culi.] Vide Not. tom. 2. p. 1094.

* [Idem, Na- tradis.]

- MONASTERIUM sancti Michaëlis maresci primi *.
- Monasterium Balma.
- Monasterium sancti Sequani.
- Monasterium Natradis *.

Tom. 1.